

STORTINGET

Innst. 186 S

(2018–2019)

Innstilling til Stortinget
fra arbeids- og sosialkomiteen

Dokument 8:53 S (2018–2019)

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Jonas Gahr Støre, Hadia Tajik, Arild Grande, Leif Audun Sande og Lise Christoffersen om forbedringer i regelverket for yrkesskadeerstatning

---

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen bidra til at yrkesskade som er rammet av konkursen i det danske forsikringsselskapet Alpha Insurance A/S, så raskt som mulig får innfridd sine lovmessige rettigheter.
2. Stortinget ber regjeringen snarest fremme lovforslag som sikrer like krav til utenlandske og norske selskaper som tilbyr yrkesskadeforsikring til norske arbeidstakere.
3. Stortinget ber regjeringen fremme lovforslag som sikrer at stevning i saker om yrkeserstatning alltid kan tas ut for norsk domstol.
4. Stortinget ber regjeringen fremme lovforslag som sikrer at rettshjelpsforsikring alltid utløses i saker som gjelder erverv, herunder yrkesskader.
5. Stortinget ber regjeringen snarest gjennomgå alle yrkesskadeforsikringer for å se om manglende garantiordning og norsk tilsyn gjelder flere enn de forsikrede i Alpha Insurance A/S, og sørge for at alle gjeldende yrkesskadeforsikringer bringes i samsvar med nye og strengere lovbestemmelser for yrkesskadeforsikringer som tegnes i utlandet.

6. Stortinget ber regjeringen snarest fremme sak til Stortinget med forslag til en ny samlet lov om arbeidsskade.
7. Stortinget ber regjeringen gjennomgå dagens praksis og foreslå nødvendige lovendringer som sikrer utenlandske arbeidstakere i Norge like gode rettigheter ved yrkesskade som norske arbeidstakere har.
8. Stortinget ber regjeringen sikre at Arbeidstilsynet og politiet har kompetanse og ressurser nok til å kontrollere at utenlandske arbeidstakeres lønns-, arbeids-, forsikrings- og boforhold er i samsvar med norske bestemmelser og standarder, slik at ulovlige forhold kan avdekkes før alvorlige ulykker skjer, og slik at de ulykkene som faktisk skjer, blir tilfredsstillende kartlagt og etterforsket.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslaget.

Komiteens behandling

Komiteen ba i brev av 29. november 2018 om statsrådets vurdering av forslaget. Statsrådets svarbrev av 19. desember 2018 følger vedlagt innstillingen.

Som ledd i komiteens behandling av representantforslaget ble det 31. januar 2019 avholdt høring i saken. Følgende deltok på høringen:

- Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO)
- Hovedorganisasjonen Virke
- Landsorganisasjonen i Norge
- Heismontørenes Fagforening
- Personskadeforbundet

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Lise Christoffersen, Arild Grande, Eigil Knutsen og Hadia Tajik, fra Høyre, Margret Hagerup, Heidi Nordby Lunde og Kristian Tønning Riise, fra Fremskrittspartiet, Laila Reiertsen og lederen Erlend Wiborg, fra Senterpartiet, Per Olaf Lundteigen, fra Sosialistisk Venstreparti, Solfrid Lerbrekk, fra Venstre, Terje Breivik, og fra Kristelig Folkeparti, Geir Sigbjørn Tøskedal, viser til Representantforslag 53 S (2018–2019) om forbedringer i regelverket for yrkesskadeerstatning.

Historikk

Komiteen viser til at det etter folketrygdloven, som administreres av Arbeids- og velferdsetaten, gis særfordeler for yrkesskader og yrkessykdommer. Med innføringen av yrkesskedeforsikringsloven i 1990 fikk vi to obligatoriske ordninger som til sammen skal sikre arbeidstakerne økonomisk kompensasjon ved yrkesskader og yrkessykdommer. Etter yrkesskedeforsikringsloven, som administreres av arbeidsgiverens forsikrings-selskap, gis erstatning i tillegg til folketrygdens normalytelser og særytelser. Etter yrkesskedeforsikringsloven ytes blant annet erstatning for behandlingskostnader, kostnader til livsopphold, tap av arbeidsinntekt og menerstatning.

Komiteen viser til at det har vært ansett som unødvendig komplisert, uoversiktlig og krevende for alle parter å forholde seg til at det er etablert to ordninger på yrkesskadeområdet for samme formål.

Komiteen antar at det er en generell oppfatning at det er en fordel om arbeidstaker og andre aktører kan forholde seg til ett regelverk og én ordning. Komiteen viser til at det tidligere fra flere hold er tatt til orde for at det prinsipielt sett er mest formålstjenlig og riktig å avvikle folketrygdens yrkesskadedekning og samle yrkesskadeområdet i en forsikringsordning. Et slikt alternativ ble omtalt ved innføringen av yrkesskedeforsikringsloven i 1990, men det ble den gang ikke utredet nærmere.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til at det ikke har lyktes partene i arbeidslivet å komme til enighet om en ordning som kan avløse gjeldende system for yrkesskedeforsikring, til tross for omfattende og grundig arbeid over lang tid.

Flertallet viser til at det har vært arbeidet med en yrkesskadereform i over femten år. Et offentlig utvalg har lagt frem forslag til en grunnleggende omlegging av gjeldende system, i tillegg til at departementet gjennom

årene har utredet mulige alternativer. Til tross for bred enighet om at dagens ordninger inneholder flere svakheter, har det ikke lyktes partene å komme frem til enighet om virkemidlene som eventuelt kunne løst disse. Flertallet viser videre til at denne uenigheten kom tydelig frem i høringen 31. januar 2019 i denne saken, og at ingen av høringsdeltakerne ga noen omforent støtte til de konkrete forslagene i saken. Samtlige deltakere på høringen hadde også egne forslag til justeringer eller alternative forslagstekster.

Flertallet viser til at det er for tidlig å si noe om saken mellom Alpha Insurance A/S og de skadelidte, fordi konkursen er en privat tvist. Flertallet viser i den sammenheng til at det ikke er avklart om etablerte ordninger i Danmark sikrer forsikringskrav fra norske arbeidstakere, og at det derfor ville være prematurt å gi noen konklusjon på hvorvidt Alpha-saken har avdekket behov for regelendringer i så måte.

Flertallet reiser videre spørsmål om det er mulig å stille like krav til utenlandske og norske selskaper som tilbyr yrkesskedeforsikring til norske arbeidstakere. Dette berører EØS-rettslige problemstillinger, all den tid et forsikringsselskaps adgang til å drive virksomhet innenfor EU-/EØS-området beror på prinsippet om fri etableringsadgang og at en tillatelse i én medlemsstat gjelder for alle. Flertallet støtter seg også til høringsinnspillet fra Hovedorganisasjonen Virke som understreker at norske myndigheter må trå varsomt for ikke å gjøre endringer i regelverket som får som konsekvens at utenlandske selskaper nyter godt av den norske garantiordningen når de ikke har bidratt økonomisk til denne. Vi ønsker ikke en situasjon der utenlandske selskaper får et «sugerør» ned i innbetalinger til den norske garantiordningen fra norske bedrifter.

Flertallet viser videre til at et lovfestet krav om rettshjelpsforsikring ville være noe nytt i norsk rett. Det reiser flere prinsipielle problemstillinger, for eksempel knyttet til at obligatorisk rettshjelpsforsikring som en del av yrkesskedeforsikringen vil innebære at forsikringsforetaket vil være pliktig til å dekke krav den forsikrede har mot foretaket. Flertallet viser i den forlengelse til at det unektelig vil medføre et høyere premienivå og økte kostnader for norske virksomheter, slik også både NHO og Hovedorganisasjonen Virke advarte mot i høringen.

Flertallet viser for øvrig til departementets vurdering av representantforslaget og tilrå at forslaget ikke vedtas.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at vilkårene for hva som regnes som yrkesskade og likestilt yrkessykdom, med enkelte unntak er like i begge lover. Yrkesskedeforsikringen har i tillegg en unntaksregel som innebærer at skader som ikke

skyldes arbeidsulykke, og sykdommer som ikke står på en egen yrkessykdomsliste, likevel kan godkjennes på visse vilkår. Belastningslidelser som over tid har utviklet seg i muskel- og skjelettsystemet, eller psykiske lidelser, dekkes ikke etter dagens to lover.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at arbeidstaker må henvende seg både til Arbeids- og velferdsetaten og til forsikringsselskapet for å få full erstatning i forbindelse med en yrkesskade eller yrkessykdom. De to instansene kan komme til ulike avgjørelser i samme sak. Forskjellen kan enten skyldes at Arbeids- og velferdsetaten og forsikringsselskapene vurderer det konkrete tilfellet ulikt, eller at regelverkene ikke er parallelle. Arbeids- og velferdsetaten og forsikringsselskapene er heller ikke bundet av hverandres avgjørelser i yrkesskadesaker, og det er ulike saksbehandlingsregler. For arbeidstaker kan det være vanskelig å forstå hvorfor resultatet blir forskjellig i de to ordningene. Det er også uheldig at klagebehandlingen følger to spor, hvor arbeidstaker kan risikere å måtte bringe den samme saken inn for Høyesterett i to omganger. Dobbelbehandlingen i Arbeids- og velferdsetaten og forsikringsselskapene, og det todelte klageløpet, innebærer et komplisert og ressurskrevende system både for den enkelte og for samfunnet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at det på bakgrunn av kritikken mot den todelte organiseringen av yrkesskadeområdet som kom til uttrykk etter innføringen av yrkesskadeforsikringsloven, allerede i 2001 ble nedsatt et offentlig utvalg som fikk i oppdrag å foreta en helhetlig gjennomgang av regelverkene. Utvalget ble videre bedt om å vurdere mulige forenklinger og en mer ressurseffektiv saksbehandling.

Disse medlemmer viser til at Yrkesskadeutvalget avga sin innstilling i NOU 2004:3 Arbeidsskade-forsikring. Flertallet i utvalget foreslo å slå sammen dagens to lover til en ny arbeidsskade-forsikringslov. Det var også flertall for at forsikringsselskapene skulle behandle saker etter den nye loven. I høringsrunden gikk sentrale arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjoner imot at ordningen ble lagt til forsikringsselskapene.

Det ble sendt på høring forslag til en mulig omforent løsning i 2007, en løsning som senere ble utdypet i ny høring i 2008. Flertallet av høringsinstansene støttet forslaget om at gjeldende regelverk burde slås sammen til én lov, men det var ulikt syn på hva som er den beste organisatoriske løsningen.

Disse medlemmer viser til at det som følge av økende kritikk mot yrkessykdomsregelverket ble satt

ned et medisinsk ekspertutvalg høsten 2007 som fikk i mandat å utrede og foreslå eventuelle endringer i forskriften om hvilke sykdommer som kan likestilles med yrkesskade (yrkessykdomslisten). Yrkessykdomsutvalget la i 2008 frem forslag til ny yrkessykdomsliste og foreslo også enkelte føringer for utformingen av nye yrkessykdomsregler (NOU 2008:11 Yrkessykdommer). Yrkessykdomsutvalgets forslag ble sendt på høring i 2008 parallelt med departementets høringsforslag til nytt yrkessykdomsregelverk, uten at departementet tok stilling til utvalgets forslag.

Disse medlemmer viser til at sentrale arbeidstakerorganisasjoner mente forslagene fra departementet og utvalget ikke gikk langt nok, særlig med tanke på å fange opp sykdommer i yrker dominert av kvinner, mens arbeidsgiverorganisasjoner mente forslaget gikk for langt, og ønsket blant annet ikke at de foreslåtte muskel- og skjelettlidelsene skulle inkluderes i yrkessykdomslisten. Yrkessykdomslisten fremgår i dag av en forskrift som er fastsatt av departementet med hjemmel i folketrygdloven.

Disse medlemmer viser videre til at regjeringen Stoltenberg II på denne bakgrunn 20. september 2013 la frem Prop. 193 L (2012–2013) Lov om arbeidsskade-forsikring. Proposisjonen utgjorde første del av en større planlagt reform av yrkesskadeområdet, hvor sammenslåing av særreglene om yrkesskader i folketrygdloven og yrkesskade-forsikringsordningen utgjorde første skritt. Dette skulle sikre retten til full erstatning gjennom én ordning. For å tydeliggjøre skillet mellom den nye ordningen og gjeldende ordninger ble det foreslått å erstatte begrepet yrkesskade med arbeidsskade, i samsvar med forslag fra Yrkesskadeutvalget (NOU 2004:3 Arbeidsskade-forsikring). Av proposisjonen gikk det frem at forslagene med få unntak innebar «en kodifisering og konsolidering av det nåværende rettslige rammeverket».

Regjeringen Solberg trakk 29. november 2013 tilbake Prop. 193 L (2012–2013), jf. Meld. St. 6 (2013–2014) Tilbaketrekning av Prop. 193 L (2012–2013) Lov om arbeidsskade-forsikring. I meldingen står det:

«I Prop. 193 L (2012–2013) ble det lagt fram forslag til ny lov om arbeidsskade-forsikring. Det foreslås materielle regler for rett til erstatning ved arbeidsskade og det gis en omtale av hvordan området er ment organisert. Proposisjonen skulle etter planen følges opp med ytterligere lovforslag om de gjenstående elementene i en reform av dagens regler ved yrkesskader, bl.a. om organiseringen av området. Proposisjonen ble fremmet i statsråd 20. september 2013 og formelt overbrakt det nye Stortinget.

Regjeringen vil foreta en samlet vurdering av forslagene i proposisjonen og de gjenstående elementene i en ny reform, og tar deretter sikte på å fremme forslag til reform på yrkesskadeområdet.

Regjeringen har på denne bakgrunn besluttet å trekke Prop. 193 L (2012–2013).»

Disse medlemmer viser til at regjeringen Solberg ikke har kommet tilbake til Stortinget med forslag til reform på yrkesskadeområdet. Disse medlemmer viser til Representantforslag 53 S (2018–2019), hvor historikken omtales:

«Forslagsstillerne viser videre til Innst. 15 S (2013–2014) til statsbudsjettet for 2014 (side 25–26), der arbeids- og sosialkomiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti uttrykte sin uenighet i at lovsaken ble trukket tilbake. Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre viste (side 25) til at regjeringens intensjon var å fremme en reform, og at saken ble trukket tilbake på grunn av uenighet mellom partene i arbeidslivet om måten en ny arbeidsskadeordning skulle organiseres på. Saken er deretter etterlyst både gjennom Dokument nr. 15:910 (2013–2014), i Innst. 15 S (2014–2015) til statsbudsjettet for 2015 (side 43–44), i Innst. 15 S (2015–2016) til statsbudsjettet for 2016 (side 49), i Stortingets spørretime 9. november 2016 og i Innst. 15 S (2016–2017) til statsbudsjettet for 2017 (side 41). I de to sistnevnte tilfellene ble også manglende beskyttelse av rettighetene til utenlandske arbeidstakere i Norge tatt opp.

Saken ble sist etterlyst i Innst. 15 S (2017–2018) til statsbudsjettet for 2018 (side 36), der arbeids- og sosialkomiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti er sterkt kritiske til at regjeringen ikke ser yrkesskades behov for et nytt regelverk, men i stedet har valgt å skrinlegge arbeidet.»

Noen innledende kommentarer til representantforslag om forbedringer i regelverket for yrkesskadeerstatning

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at Representantforslag 53 S (2018–2019) fra representanter fra Arbeiderpartiet inneholder åtte anmodningsforslag til regjeringen, og det fremgår av høringsnotatene og høringen at det er ulikt syn vedrørende noen av forslagene.

Disse medlemmer viser til at konkursen i det danske forsikringsselskapet Alpha Insurance A/S 8. mai 2018 har vist at de norske yrkesskadereglene ikke gir arbeidstakere sikring ved konkurs når forsikringen er solgt grensekryssende fra et EØS-land. Situasjonen er, etter komiteens mening, uholdbar for flere hundre arbeidstakere som har blitt skadet eller blitt utsatt for en yrkessykdom i arbeid og som følge av konkursen i Alpha Insurance A/S nå ikke er sikret erstatning. I komiteens høring 31. januar 2019 fremkom det enkeltskjebner, deriblant én med yrkessykdom som risikerer å dø av kreft som yrkessykdom før konkursboet er ferdigbehandlet om ca. fem-åtte år. Flere har også et løpende inntektstap som medfører vanskeligheter med å betjene boliglån etc., med de store sosiale konsekvensene dette har både for de direkte rammede og for deres familier. Det er disse medlemmers forståelse at samtlige av høringsinstansene mener situasjonen er alvorlig, og at det er enighet om at det må foretas endringer i lov-

givningen for å sikre at tilsvarende situasjon ikke oppstår igjen. Disse medlemmer har samme mening.

Gjennomgang av de konkrete forslagene i representantforslaget

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti vil nedenfor gjennomgå forslagene i representantforslaget fra representanter fra Arbeiderpartiet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti er ikke uenige i at forslagene 1–3 og forslag 5 haster mest, men kan ikke se at det utelukker at Stortinget også tar stilling til de øvrige forslagene i representantforslaget.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet mener man bør konsentrere seg om forslagene 1–3 og forslag 5 i representantforslaget fordi det haster mest å få gjort noe med den akutte situasjonen – og deretter må hullene i lovgivningen tettes for fremtiden.

Forslag 1–3 – de som er og vil bli rammet av konkursen i Alpha Insurance A/S

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at Alpha Insurance A/S i mange år har solgt yrkesskedeforsikringer til arbeidsgivere i Norge, både gjennom norsk filial (NUF), men også direkte gjennom grensekryssende virksomhet. Konkursboet har pr. desember 2018 oppgitt at det i alt er 388 løpende yrkesskadesaker, hvorav 283 er grensekryssende saker. Konkursboet vil ikke gi full erstatningsdekning, og bostyrer har oppgitt at det vil ta fem-åtte år før boet er ferdigbehandlet. Konkursituasjon er ikke regulert i yrkesskedeforsikringsloven – man hadde neppe tenkt på konkurssituasjon da loven ble til for 30 år siden. Disse medlemmer merker seg at lovverket er utformet slik at det er uklart om det finnes noen garantiordninger som kommer til anvendelse i Norge og Danmark, og som skadelidte kan forholde seg til. Disse medlemmer mener dette er en uholdbar situasjon.

Disse medlemmer viser til at for forsikringer som er solgt gjennom den norske filialen, har den norske garantiordningen nå nylig inngått en avtale med det danske konkursboet om forskuttering av yrkesskadeerstatning. Dette skal skje ved at konkursboet forhåndsgodkjenner kravet etter saksbehandling av «claimshandler» Crawford i Norge. Dette er, etter disse medlemmers syn, hverken en ideell eller en god varig løsning, men sikrer i utgangspunktet de skadelidte der forsikringsdekningen er tegnet i Alpha Insurance NUF (pr. i dag 105 av totalt 388 løpende saker).

Disse medlemmer mener at tvisteløsningen (skadelidtes adgang til å reise søksmål dersom det er

uenighet om erstatningsansvar eller utmålingen av erstatningen) likevel også må sikres for de skadelidte med dekningen i Alpha NUF. Asker og Bærum tingrett har den 2. januar 2019 avsagt kjennelse hvor erstatningskrav mot Alphas konkursbo er avvist fordi kravet må fremmes for domstolene i konkursboets hjemland. Dette som følge av Solvens II-direktivet, som medfører at søksmål vedrørende krav om fordringer etter konkurs må reises i konkurslandets hjemland. Det er uklart om høyere rettsinstanser vil komme til samme resultat. Disse medlemmer mener dette er en uholdbar situasjon for de skadelidte, der det å ta ut en stevning i Danmark – med de praktiske og økonomiske konsekvensene dette innebærer – i realiteten fratar skadelidte muligheten til en reell tvisteløsning.

Disse medlemmer viser til svarbrev til komitéen fra justis-, beredskaps- og innvandringsministeren av 19. desember 2018, der det hevdes at regjeringen ikke har mulighet til å tre inn i en privatrettslig tvist. Disse medlemmer viser til at det isolert sett er korrekt, men understreker at det ikke er det denne saken gjelder. Regjeringen har full mulighet til å sikre dem som er og blir rammet av Alpha-konkursen, ved å ta over kravene, jf. sikre erstatningskravene etter loven, for deretter å ha regress mot konkursboet og eventuelt andre ansvarlige. Disse medlemmer viser til at alle arbeidstakere er sikret rett til å være forsikret mot yrkesskade gjennom norsk lov.

Disse medlemmer viser videre til svaret fra statsråden til forslag nr. 2 i representantforslaget, der det sies:

«Før det kan tas stilling til om Alpha-saken har avdekket et behov for regelverksendringer, er det imidlertid grunn til å avvente blant annet en nærmere avklaring av om etablerte ordninger i Danmark sikrer forsikringskrav fra norske arbeidstakere.»

Disse medlemmer viser til at Garantifondsloven i Danmark er endret med virkning fra 1. januar 2019 og nå kun dekker risiko i Danmark. Disse medlemmer finner det underlig at dette forholdet pr. 19. desember 2018 var ukjent for regjeringen.

Disse medlemmer viser til statsrådets svar til forslag nr. 3 i representantforslaget om at saker om yrkesskade alltid kan behandles for en norsk domstol. Statsråden henviser der til Luganokonvensjonen (artikkel 1 nr. 2 bokstav c), som kan være til hinder for dette. Disse medlemmer stiller seg undrende til dette svaret, da den artikkelen det henvises til, omhandler sosiale trygdesaker, ikke yrkesskade. Det er ikke uenighet om at tvistesaker vedrørende yrkesskadesaker som regel – både etter tvistelovens regler og Luganokonvensjonen – vil kunne løses ved norske domstoler. Det som er saken her, er imidlertid at søksmål etter yrkesskade-forsikringsloven må reises i forsikringsselskapets hjem-

land etter konkurs. Luganokonvensjonen har unntak for konkurs (artikkel 1 nr. 2 b), og en prøving av en fordring i konkursboet er tolket til å være en typisk konkursrettslig problemstilling (jf. kjennelse i Asker og Bærum tingrett av 2. januar 2019).

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sikre at Garantiordningen gjøres til et selvstendig ansvarssubjekt i Alpha-sakene slik at tvisteløsningen etableres i Norge.»

Disse medlemmer viser til at dette for eksempel kan reguleres i finansforetaksforskriften. Det må reguleres slik at Garantiordningen har regress for erstatningskravet mot konkursboet, men Garantiordningen vil ha risikoen for forskuttert erstatningskrav ovenfor konkursboet (slik situasjonen også er i henhold til den inngåtte avtalen mellom Garantiordningen og det danske konkursboet).

Når det gjelder de skadelidte der arbeidsgiver har tegnet yrkesskadedekning i Alpha Insurance A/S ved grensekryssende virksomhet, er det usikkert når og hvor mye de eventuelt vil få i yrkesskadeerstatning fra konkursboet (dividende om fem–åtte år). Både den norske og den danske garantiordningen har avvist ansvar for de grensekryssende sakene. Det er etter disse medlemmers syn urimelig at arbeidstakerne uforskyldt skal lide tap som skulle være dekket etter yrkesskade-forsikringsloven. Det er også tilfeldig og en urimelig forskjellsbehandling at det nå gjøres en forskjell på NUF-sakene og de grensekryssende sakene, da arbeidstakerne ikke har hatt noen innflytelse på valg av forsikrings-giver.

Disse medlemmer merker seg at krav om godkjenning av Finanstilsynet etter yrkesskade-forsikringsloven § 4 første ledd andre punktum ikke gjelder «forsikringsgivere som har hovedsete i en annen stat som omfattes av Det europeiske økonomiske samarbeidsområde, og som er godkjent i sitt hjemland», jf. yrkesskade-forsikringsloven § 4 første ledd tredje punktum. Disse medlemmer merker seg at statsråden i sitt svarbrev viser til at dette skyldes EØS-rettslige regler. Statsråden viser til at lovendringer som innebærer at forsikringsforetak hjemmehørende i andre EØS-stater også må ha konsesjon fra norske myndigheter for å drive virksomhet i Norge, reiser EØS-rettslige problemstillinger. Dette fordi EØS-forpliktelse tilsier at når et forsikringsforetak har konsesjon til å drive en type virksomhet i én medlemsstat, skal denne tillatelsen også ha virkning i øvrige medlemsstater.

Disse medlemmer viser til at yrkesskade-forsikringsloven er en obligatorisk ansvarsforsikring der et av hovedformålene er at skadelidte alltid skal være sikret dekning (jf. Ot.prp. nr. 44 (1988–1989) punkt

10.3, s. 74). Det er ikke en vanlig privatrettslig forsikring, men en lovgivning som er nært knyttet opp til yrkesskadede godkjenningen i Nav. Forsikringsgiverne betaler også RTV-avgift (Rikstrygdeverket) med 120 pst. av erstatningen som er utbetalt til de skadelidte til Nav for å finansiere yrkesskadede fordelene. Arbeidsgiverne er fritatt for personlig ansvar for dekning av krav etter loven, og det er lovregulert at forsikringsgiverne i fellesskap (Yrkesskadedeforsikringsforeningen – YFF) overtar krav der arbeidsgivere lovstridig ikke har tegnet forsikringsdekning. Det er etter disse medlemmers mening neppe tilsiktet at yrkesskadedeforsikringsloven ikke har sikret dekning for skadelidte ved konkurssituasjoner. Disse medlemmer mener det også er mye som tyder på at det ikke er ført tilstrekkelig tilsyn med forsikringsselskaper i EØS som har solgt grensekryssende og obligatoriske ansvarsforsikringer i Norge.

Disse medlemmer mener det bør sees hen til hvordan Danmark løste situasjonen da mange huseiere mistet forsikringsdekning som følge av konkursen 19. november 2016 i det liechtensteinske forsikringsselskapet Gable. Under en måned senere (6. desember samme år) ble det fremsatt et lovforslag fra ervervsministeren om en tilføyelse i garantifondloven som sikret forsikringstakerne utbetaling fra garantifondet. Lovendringen ble vedtatt enstemmig av Folketinget den 8. desember 2016 etter en hastebehandling der. Årsaken til lovendringen og til Folketingets raske saksbehandling var at så vel regjeringen som Folketinget så hvilken fortvilet situasjon de udekkede boligeierne var kommet i. Det hastet å finne en ordning som løste situasjonen for de som var rammet av konkursen, og for å tette lovverket slik at tilsvarende situasjoner ikke skulle oppstå igjen. Dette gjaldt imidlertid en privatforsikring og ikke en obligatorisk ansvarsforsikring som etter yrkesskadedeforsikringsloven.

Disse medlemmer mener derfor det er all grunn til å sørge for at de skadelidte som har dekning i Alpha Insurance A/S ved grensekryssende virksomhet, også blir sikret krav etter yrkesskadedeforsikringsloven.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sikre samtlige skadelidte – som er og blir rammet av Alpha-konkursen – dekning etter yrkesskadedeforsikringsloven, uavhengig av om forsikringen er tegnet direkte fra Danmark (grensekryssende virksomhet).»

Disse medlemmer mener gitt den akutte situasjonen at Garantiordningen bør forskuttere erstatningen – på tilsvarende måte som for de som er dekket i Alpha Insurance NUF. Tvisteløsningen må løses på tilsvarende måte som beskrevet ovenfor for Alpha NUF. Det kan muligens forskriftsreguleres i finansforetaks-

forskriften (med hjemmel i finansforetaksloven) en dekning for de som er rammet av Alpha-konkursen – på tilsvarende måte som i Danmark.

Forslag 5 – fremtidig sikring ved konkurs i forsikringsselskaper.

Disse medlemmer viser til at når det gjelder yrkesskader, må yrkesskadedeforsikringsloven sikres slik at konkurssituasjoner reguleres. En garantiordning alene er en utilfredsstillende løsning da saksbehandlingen vil ta lang tid, og det også er usikkert om Solvens II-direktivet hindrer en tvisteløsning i Norge.

Disse medlemmer viser til at Yrkesskadedeforsikringsforeningen (YFF) i dag behandler krav der arbeidsgiveren ikke har tegnet forsikring, og YFF overtar kravene så snart dette er avklart. Det er på det rene at det kan tas ut stevning mot YFF i Norge. Samtlige forsikringsselskaper som tilbyr yrkesskadedeforsikring i Norge (også Alpha Insurance A/S), er pliktige medlemmer i ordningen.

Disse medlemmer har merket seg at det etter Alpha-konkursen er Crawford som behandler krav etter yrkesskadedeforsikringsloven på vegne av konkursboet. Slik situasjonen er etter Alpha-konkursen, har Crawford fått midler av det danske konkursboet til å behandle kravene. Ved at YFF overtar behandlingen av kravene etter yrkesskadedeforsikringsloven, vil man ha større garantier for en uavhengig og objektiv behandling av yrkesskadesakene. I Danmark reguleres konkurs av arbeidsmarkedsloven § 54, og konkursen i Alpha har dermed ikke påført de yrkesskadede i Danmark tap av rettigheter.

Disse medlemmer viser til at YFF i dag har regress mot arbeidsgiver for krav der arbeidsgiver ikke har tegnet forsikringsdekning, jf. loven § 8 annet ledd. Det er likevel ikke slik at YFF alltid er sikret full dekning ved regress, og tapet bæres av forsikringsgiverne i fellesskap. Disse medlemmer mener det kan lovfestes tilsvarende regler for utbetalinger til skadelidte ved konkurser. Det overskytende tapet kan f.eks. forsikringsgiverne i fellesskap ta ved at dette innkalkuleres i premieberegningen – eventuelt at man har sikret tapet ved en forhåndsbetaling til Garantiordningen.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake med forslag om endring i yrkesskadedeforsikringsloven slik at skadelidte sikres dekning ved konkurs i et forsikringsselskap.»

Disse medlemmer viser videre til at når det gjelder medlemskap i Garantiordningen, er det i dag slik at norske forsikringsselskaper og land utenfor EØS er pliktige medlemmer av ordningen. Det er ikke et til-

svarende krav for skadeforsikringselskapene som har solgt forsikringene fra EØS-land. Ved salg av forsikringer fra EØS-land er det i henhold til finansforetaksloven § 5-5 tilstrekkelig at selskapet har tillatelse fra myndighetene i hjemstaten. Det er mange land som ikke har garantiordninger, og de sikrede i Norge risikerer dermed å stå uten dekning dersom forsikringselskapet hjemmehørende i et annet EØS-land går konkurs. Disse medlemmer mener dette er et problem som må løses.

Disse medlemmer viser til at i Ot.prp. nr. 58 (2004–2005) punkt 4.4.6 la departementet til grunn at det ikke er strid med skadeforsikringsdirektivet å pålegge medlemskap i den norske garantiordningen for forsikringselskaper i EØS. Det ble likevel ikke gjennomført som følge av vanskeligheter med ansvars- og premieberegninger. Disse medlemmer viser til at Danmark i kjølvannet av Gable-konkursen i 2016 har endret Garantifondsloven fra 1. januar 2019, slik at det nå er innført obligatorisk medlemskap med forskuddsinnbetalinger fra skadeforsikringselskaper som dekker risiko i Danmark (DKK 100 000). Garantioordningen dekker nå ikke lenger risiko utenfor Danmark.

Disse medlemmer mener tilsvarende endringer bør gjøres i Norge, slik at man unngår forsikringsaktører som selger skadeforsikringer med lave premier uten en garantiordning. Disse medlemmer vil understreke at dette er spesielt viktig ved obligatoriske ansvarsforsikringer der skadelidte ikke kan velge forsikringsgiver, slik tilfellet er for yrkesskadeforsikringen. Det er etter disse medlemmers syn også konkurransevridende at norske forsikringsgivere og NUF-er må være medlem av den norske garantiordningen, mens forsikringsgiver ved direkte salg fra et EØS-land ikke har en tilsvarende plikt.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen om å komme tilbake med forslag om å endre finansforetakslovgivningen slik at det også blir obligatorisk medlemskap i Garantioordningen for forsikringer solgt grensekryssende fra EØS-land, til dekning av sikredes risiko i Norge.»

Forslag 4 i representantforslaget

Disse medlemmer viser til at det er ulike syn hos høringsinstansene vedrørende rettshjelpsdekning. Det er i dag dekning for rimelig og nødvendig juridisk bistand i loven. Hvilke dekninger et forsikringselskap skal tilby, herunder advokatforsikringer og andre private dekninger som kan dekke bistand ut over dagens lovgivning, bør sees i sammenheng med andre spørsmål, herunder diskusjonen om endringer i lov om rettshjelp. Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn ikke forslag 4 i representantforslaget.

Forslag 6–8 i representantforslaget

Disse medlemmer viser til at yrkesskadeforsikringsloven ble utarbeidet for snart 30 år siden, og at det siden har skjedd store endringer i samfunnet som medfører at regelverket er modent for en revisjon. Dette gjelder for eksempel både hvilke yrkessykdommer som er dekket, erstatningsnivået og situasjonen for utenlandske arbeidstakere som arbeider i Norge.

Disse medlemmer har merket seg at hverken arbeidslivets organisasjoner, skadelidtoorganisasjoner eller forsikringsnæringen ønsker en slik revisjon bygget på Prop. 193 L (2012–2013). Disse medlemmer mener en utredning og forslag til endringer derfor bør gjøres på nytt i samarbeid med de nevnte partene – som kjenner lovverkets konsekvenser.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen om en utredning av yrkesskadereglene slik at de står i forhold til den samfunnsutviklingen som har skjedd de siste 30 årene.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at en ny samlet lov om arbeidsskade er på overtid. Dagens lovgivning har mange svakheter. Den fungerer kjønnsdiskriminerende. Disse medlemmer viser i den forbindelse til FAFO-rapport 2012:45 «Yrkesskade – mest for menn? Kjønnsforskjeller i tildeling av uførepensjon med yrkesskadefordel.» Rapporten viser klare forskjeller mellom menn og kvinner når det gjelder sannsynligheten for å få en skade eller sykdom godkjent som yrkesskade. Sju av ti med godkjent yrkesskade er menn. Selv der de sammenligner menn og kvinner i samme alder, med samme utdanning og næringsbakgrunn og til og med samme diagnose, er sannsynligheten for å få yrkesskadefordel gjennomgående lavere for kvinner. Mange yrkesrelaterte sykdommer faller utenfor. Det er til ulempe for kvinner, men også for noen yrkesgrupper. Disse medlemmer viser i den forbindelse til Dokument nr. 15:910 (2013–2014) med spørsmål fra stortingsrepresentant Lise Christoffersen fra Arbeiderpartiet til daværende statsråd Robert Eriksson. Der ble blant annet spørsmålet om gjeldende yrkesliste tatt opp, under henvisning til forslag fra representanter for brannmannskapene i Hordaland, som påpekte at brannmannskaper er ei yrkesgruppe som er særlig utsatt for yrkesskader og yrkesrelaterte sykdommer. Statsråden opplyste i sitt svar at han ville vurdere innspillet om brannfolk som får visse typer kreft, grundig og gi en direkte tilbakemelding til organisasjonene. Det har ikke, så langt disse medlemmer kan se, ført til endringer i eksisterende yrkesliste. Disse medlemmer har merket seg at det er ulike synspunkter fra partene i arbeidslivet på innholdet i Prop. 193 L (2012–2013), jf. Stortingets høring i gjeldende sak, men mener at det ikke

bør forhindre at det igangsettes et arbeid med sikte på å rette opp svakhetene i dagens lovgivning. Disse medlemmer står derfor bak forslaget ovenfor om en utredning med sikte på å bringe yrkesskadereglene i samsvar med den samfunnsutviklingen som har skjedd de siste 30 årene.

Disse medlemmer viser til representantforslagets omtale av den utsatte situasjonen for utenlandske arbeidstakere som skades på jobb i Norge.

Disse medlemmer viser til hvordan utenlandske arbeidstakere i mange tilfeller har vist seg å være i en utsatt posisjon. De utsettes for sosial dumping og er sårbare når det gjelder arbeidslivskriminalitet. De utsettes for større risiko for yrkesskade på arbeidsplassen enn sine norske kolleger. De mangler opplæring og nødvendig verneutstyr. Språk- og kommunikasjonsproblemer utgjør en reell risiko og øker risikoen for yrkesskader, både for dem selv og andre.

Disse medlemmer viser i den forbindelse til saken om en 22 år gammel litauisk snekker som ble hardt skadet og varig ufør på en byggeplass i Bærum i 2013. Saken inneholder en rekke lovbrudd både når det gjelder lønns- og arbeidsvilkår og manglende yrkesskadeforsikring, som verken ble avdekket av Arbeidstilsynet eller politiet. Uten tilfeldigheter og iherdig innsats fra fagforeningen ville vedkommende aldri fått den erstatningen han hadde krav på. Det er heller ingen grunn til å tro at denne saken er enestående (jf. De Facto-rapport 5:2018: «Hvor ble det av arbeidervernet?»).

Disse medlemmer viser videre til den dødeligste brannen i nyere norsk historie, som skjedde i Drammen for ti år siden, og der sju polske arbeidere mistet livet og to ble hardt skadd. Til sammen bodde 22 gjestearbeidere i boligen, der det på samme adresse var registrert 30 polske enkeltforetak. Lite tyder på at det er tatt lærdom av denne tragedien. Det aller viktigste er å sikre liv og helse gjennom god forebygging og kontroll, men samtidig sørge for at den som rammes av en arbeidsulykke, får den erstatningen og den bistanden vedkommende har krav på, herunder å sørge for at alle er forsikret, slik loven krever.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå dagens praksis og foreslå nødvendige endringer som sikrer utenlandske arbeidstakere i Norge like gode rettigheter ved yrkesskade som norske arbeidstakere har.»

«Stortinget ber regjeringen sikre at Arbeidstilsynet og politiet har kompetanse og ressurser nok til å kontrollere at utenlandske arbeidstakers lønns-, arbeids-, forsikrings- og boforhold er i samsvar med norske bestemmelser og standarder, slik at ulovlige forhold kan avdekkes før alvorlige ulykker skjer, og slik at de ulykke-

ne som faktisk skjer, blir tilfredsstillende kartlagt og etterforsket.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen sikre at Garantiordningen gjøres til et selvstendig ansvarssubjekt i Alpha-sakene slik at tvisteløsningen etableres i Norge.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen sikre samtlige skadelidte – som er og blir rammet av Alpha-konkursen – dekning etter yrkesskadeforsikringsloven, uavhengig av om forsikringen er tegnet direkte fra Danmark (grensekryssende virksomhet).

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen komme tilbake med forslag om endring i yrkesskadeforsikringsloven slik at skadelidte sikres dekning ved konkurs i et forsikringselskap.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen om å komme tilbake med forslag om å endre finansforetakslovgivningen slik at det også blir obligatorisk medlemskap i Garantiordningen for forsikringer solgt grensekryssende fra EØS-land, til dekning av sikredes risiko i Norge.

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen om en utredning av yrkesskadereglene slik at de står i forhold til den samfunnsutviklingen som har skjedd de siste 30 årene.

Forslag fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen gjennomgå dagens praksis og foreslå nødvendige endringer som sikrer utenlandske arbeidstakere i Norge like gode rettigheter ved yrkesskade som norske arbeidstakere har.

Forslag 7

Stortinget ber regjeringen sikre at Arbeidstilsynet og politiet har kompetanse og ressurser nok til å kontrollere at utenlandske arbeidstakers lønns-, arbeids-, forsikrings- og boforhold er i samsvar med norske bestemmelser og standarder, slik at ulovlige forhold kan avdekkes før alvorlige ulykker skjer, og slik at de ulykkene som faktisk skjer, blir tilfredsstillende kartlagt og etterforsket.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og råar Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:53 S (2018–2019) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Jonas Gahr Støre, Hadia Tajik, Arild Grande, Leif Audun Sande og Lise Christoffersen om forbedringer i regelverket for yrkesskadeerstatning – vedtas ikke.

Oslo, i arbeids- og sosialkomiteen, den 5. mars 2019

Erlend Wiborg

leder

Per Olaf Lundteigen

ordfører

